

Reilu siirtymä kestävään ruokajärjestelmään

Hanna Mattila, MMM

ILO – ilmasto-osaaminen –hankkeen verkkotilaisuus, OPH, 27.8.2020

Käynnissä olevia ohjelmia ja hankkeita liittyen kestävään ruokajärjestelmään

- Toimialojen vähähiilitiekartat <https://tem.fi/tiekartat>
- Maankäyttösektorin ilmastotoimenpidekokonaisuus <https://mmm.fi/maankayttosektorin-ilmastosuunnitelma>
- Ilmatoruokaohjelma <https://mmm.fi/ilmatoruokaohjelma>
- Ruokahävikkitiekartta <https://www.luke.fi/ruokahavikkiseuranta/>
- Biokaasuohjelma <https://tem.fi/hankesivu?tunnus=TEM079:00/2019>
- Kotimaisen kalan edistämishjelma <https://mmm.fi/blogit/-/blogs/nyt-on-aika-keskustella-kotimaisesta-kalasta#47120a5e>
- Kiertotalouden toimenpideohjelma https://www.ym.fi/fi-FI/Ymparisto/Kiertotalous/Kiertotalouden_strateginen_edistamishjelma
- Ravinteiden kierrätyksen kokeiluohjelma https://valtioneuvosto.fi/artikkeli/-/asset_publisher/1410837/ravinteiden-kierratyksen-kokeiluohjelma-sai-jatkoa
- Hallituksen luomuohjelma ja lähiruokaohjelma <https://mmm.fi/lahiruoka> ja <https://mmm.fi/luomu>
- Vastuullisten elintarvike- ja ruokapalveluhankintojen edistäminen <https://mmm.fi/ruoka>
- Kansallisen biotalousstrategia <https://mmm.fi/metsat/strategiat-ja-ohjelmat/suomen-biotalousstrategia>
- Euroopan yhteisen maatalouspolitiikan (CAP) uudistaminen <https://mmm.fi/cap27>
- EU:n vihreän kehityksen ohjelma Green Deal (ja Farm to Fork –strategia) https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_fi

Tiekartat

- Hallitusohjelman mukaan yhteistyössä alan toimijoiden kanssa laaditaan toimialakohtaiset tiekartat vähähiilisyteen <https://tem.fi/tiekartat>
- Ruoka-alaan liittyvät tiekartat: MTK ja SLC, ETL (valmistuu syksyllä), Kaupan liitto, MaRa
- Oikeudenmukainen siirtymä –[webinaari](#) 12.5.2020
- Yhteinen webinaari toimialojen ja MMM kanssa **7.10. klo 9-11.**

Osaaminen ja koulutus tiekartoissa

- **Kaupan liitto:** Jokaisesta kaupan ammattilaisesta oman työnsä ilmasto-osaaja; Kaupan toiminta mahdollistajana ja ilmasto-osaamisen ja tietoisuuden nosto koko arvoketjussa; Luotettava ilmasto-osaaminen asiakas- ja kuluttajaviestinnän keskiössä; Vähäpäästöisten kulutus- ja käyttäytymismallien tukeminen ja kannustaminen.
- **MTK ja SLC ilmastotiekartta:** osaamistarpeita kartoitettu, esim. Liikkeenjohdollisen erikoisosaamisen tarve integroitaessa enenevässä määrin energia-, ravinne- ja hiiliperusteista liiketoimintaa osaksi tilojen taloutta; turvemaiden ilmastoälykäs käyttö (ennallistaminen, säätösalaojitus, kosteikkoviljely, metsitys jne.)

Ilmastoruokaohjelma

- Hallitusohjelma:

”Laaditaan kansallinen ilmastoruokaohjelma, joka tähtää kulutetun ruoan ilmastojalanjäljen pienentämiseen sekä ymmärryksen lisäämiseen ruoantuotannosta”

- Ilmastoruokaohjelma on **sateenvarjo** reilulle siirtymälle kestävään ruokajärjestelmään.

- Ohjelma toimii kansallisena verkottajana ja mobilisoijana ilmastoruokateemaan liittyen (+ EU, KV).

- Tavoitteena on kulutetun ruuan **kokonaiskestävyyden** parantaminen.

- Ohjelmaa laadittaessa huomioidaan sekä ekologinen, sosiaalinen, taloudellinen että kulttuurinen kestävyys.

TULEVAISUUDEN RUOKAJÄRJESTELMÄ

Mitä huomenna syödään?
Tuotetaan, tarjotaan ja syödään
sitä, mitä ihmiset tarvitsevat
voidakseen hyvin, luonnon ehdoilla.

ENEMMÄN KALAA JA KASVIKUNNAN TUOTTEITA

- + terveys ja hyvinvointi
- + pienempi hiilijalanjälki

Kotimaiset kaudenmukaiset vihannekset, palkokasvit ja marjat ovat kestävä valinta. Kotimaista luonnonkalaa voi hyödyntää paljon nykyistä laajemmin. Kalan syönteä poistaa ravinteita vesistöistä ja vähentää rehevöitymistä. Kalankasvatus on tehokas tapa tuottaa eläinproteiinia ravinnoksi.

ENEMMÄN
KALAA JA
KASVIKUNNAN
TUOTTEITA

SIVUVIRRAT
TEHOKKAASTI
HYÖDYKSI

KOHTUUDELLA
LIHAA JA
MAITO-
TUOTTEITA

KOHTUUDELLA LIHAA
JA MAITOTUOTTEITA

- + terveys ja hyvinvointi
- + pienempi hiilijalanjälki

Kotieläintuotanto ja eläinten tuottama lanta ovat olennainen osa hiilen ja ravinteiden kiertoa maataloudessa. Lanta ylläpitää peltomaan kasvukykyä ja laidunnus edistää monimuotoisuutta.

VÄHEMMÄN
RUOKA-
HÄVIKKIÄ

SESONKI-
PAINOTTEISTA
RUOKAA

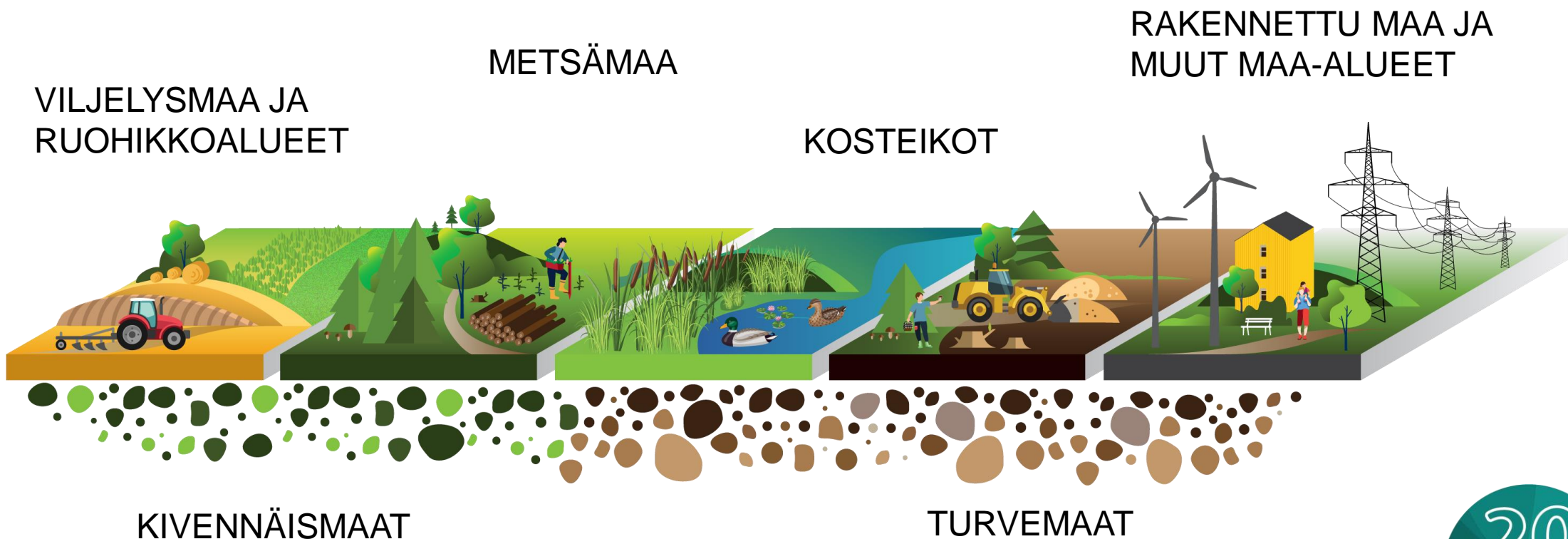
Maa- ja metsätalousministeriö

Miten ilmastoruokaohjelma etenee?

- Mitä tarvitaan?
 - tietoa, kokeiluja ja pilotteja, viestintää, verkottamista, pitkäjänteistä ja poikkitieteellistä kehittämistyötä (Maankäyttösektorin ilmastotoimenpidekokonaisuus, toimialojen vähähiilitiekartat)
- Ei riitä, että tiedämme, mikä on kestävä ja terveellinen tapa tuottaa ja kuluttaa ruokaa
 - Tarvitaan myös tietoa siitä, miten muutos kestävämpään suuntaan saadaan aikaan, miten toimijoita ”tuupataan” oikeaan suuntaan? (Erätauko-keskustelut)
 - Mietittävä myös, miten siirtymä kestävämpään suuntaan saadaan oikeudenmukaiseksi ja reiluksi eri osapuolille? (Reilu siirtymä –keskustelut)
- Hankehaku: Vastuulliset ruokapalvelut, ruokahävikki, elintarviketarkastajien tehtävien laajentaminen
- Ohjelmaa voi seurata: mmm.fi/ilmastoruokaohjelma #ilmastoruoka

Maankäyttösektorin ilmastotoimenpiteet

Vähennetään maankäytön ja maankäytön muutoksen päästöjä ja ylläpidetään ja vahvistetaan maaperän ja puuston hiilinieluja ja -varastoja

Maankäyttösektorin toimenpidekokonaisuus

Tavoite: Suomesta hiilineutraali vuoteen 2035 mennessä ja hiilinegatiivinen pian sen jälkeen

- Hallitusohjelman mukaisten maankäyttösektorin ilmastotoimien hankkeet toteutetaan 2020-2023
- Lisätoimien vaikutus 3 Mt CO₂-ekvivalenttia vuoteen 2035 mennessä. Vaikuttavia ilmastotoimia ja tietopohjan vahvistamista > TKI-ohjelma julkaistaan syksyllä 2020
- Toimenpiteet osa maankäyttösektorin ilmastosuunnitelmaa, kun ilmastolaki päivitetty

Maankäyttösektorin toimenpidekokonaisuus

- Ilmastokestävä **maatalous**
 - Hiiltä sitovat ja varastoivat sekä päästöjä vähentävät viljelytavat, -tekniikat ja tuotteet sekä palvelut
- Ilmastokestävä **metsätalous**
 - Metsien kasvukyvystä ja terveydestä huolehtiminen, hiilinielujen ja -varastojen vahvistaminen ml. puurakentaminen
- **Maankäytön muutoksiin** liittyvät toimenpiteet
 - Metsitys, metsäkadon ehkäisy ja kosteikot
- Poikkileikkaava ote: TKI-ohjelma, kannustejärjestelmät (esim. hiilikorvaushankkeet), viestintä, vuorovaikutus ja osaamisen kehittäminen

Kiitokset!

- Ilmastoruokaohjelma: www.mmm.fi/ilmastoruokaohjelma
- Maankäyttösektorin ilmastosuunnitelma: www.mmm.fi/maankayttosektorin-ilmastosuunnitelma
- Vähähiilitiekartat 2035: www.tem.fi/muut-ajat
- Hanna Mattila, hanna.mattila@mmm.fi
@hsmattila #ilmastoruoka

